

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
Інститут природничо-математичної та технологічної освіти
Природничо-географічний факультет
Кафедра загального землезнавства та геології

РЕГІОНАЛЬНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

МОНІТОРИНГ ТА ОХОРОНА БІОРІЗНОМАНІТТЯ АГРОЛАНДШАФТІВ

*Присвячується 10-річчю
«Наукової галузевої лабораторії
з проблем оптимізації родючості ґрунту»*

Умань, 31 жовтня 2013 року

Умань – 2013

УДК 502.63(063)
ББК 41.2я431
М 77

Редакційна колегія

Миколайко В. П., кандидат сільськогосподарських наук, доцент (головний редактор);
Половка С. Г., доктор геологічних наук, професор, завідувач кафедри загального
землезнавства та геології; **Лаврик О. Д.**, кандидат географічних наук, доцент;
Осадчий О. С., кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

*Затверджено до друку вченою радою природничо-географічного факультету
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол №3 від 23 жовтня 2013 р.)*

Відповідальний за випуск: Лаврик О. Д.

*Тексти матеріалів опубліковані з максимальним збереженням
авторської редакції*

**Автори опублікованих матеріалів
НЕСУТЬ ПОВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
за добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен
та інших відомостей!!!**

М 77 **Моніторинг** та охорона біорізноманіття агроландшафтів : матеріали
Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Умань, 31 жовтня
2013 р. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. – 96 с. –
(Присвячується 10-річчю «Наукової галузевої лабораторії з проблем
оптимізації родючості ґрунту»)

ISBN 978-966-304-030-1

У збірнику зібрані матеріали Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції «Моніторинг та охорона біорізноманіття агроландшафтів », яка відбулася 31 жовтня 2013 р. в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини. Висвітлено актуальні питання щодо біорізноманіття рослинного та тваринного світу, моніторингу агроландшафтів, сучасних проблем методики викладання дисциплін природничо-географічного циклу в освітніх закладах України.

**УДК 502.63(063)
ББК 41.2я431**

ISBN 978-966-304-030-1

© Уманський державний
педагогічний університет, 2013
© Автори статей, 2013

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

Миколайко В.П. ДО 10-РІЧЧЯ НАУКОВОЇ ГАЛУЗЕВОЇ ЛАБОРАТОРІЇ З ПРОБЛЕМ ОПТИМІЗАЦІЇ РОДЮЧОСТІ ҐРУНТУ.....	6
--	---

БІОРІЗНОМАНІТТЯ РОСЛИННОГО ТА ТВАРИННОГО СВІТУ

Безлатня Л.О. РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО САДІВНИЦТВА У ХХ СТОЛІТТІ.....	9
Величко Ю.А. САДІВ ЯПОНСЬКОМУ СТИЛІ – ВИШУКАНЕ МИСТЕЦТВО.....	11
Падигіна А.В., Безлатня Л.О. ХАРАКТЕРИСТИКА ПАРКІВ МОНАСТИРИЩИНИ.....	13
Миколайко І.І. ОСОБЛИВОСТІ СУБСТРАТІВ ДЛЯ ЖИВЦЮВАННЯ.....	16
Осіпов М.Ю. НАРОДНОГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ І ПЛОДУ ОДНОМАТОЧКОВОГО.....	20
Половка С. Г., Половка О. А. МОЛОГИ В ГЕОЛОГІЇ ТА ГЕОЛОГИ В БІОЛОГІЇ.....	22
Соболенко Л.Ю., Титар В.М. ПАТРАХО-ГЕРПЕТОФАУНА ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ: КОМП'ЮТЕРНИЙ ПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРИТОРІЙ ДЛЯ ЇЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ.....	25
Шемякін М.В., Новостройний С.К. ДУБОВО-ГРАБОВІ КУЛЬТУРИ УРОЧИЩА «БІЛОГРУДІВКА».....	27

МОНІТОРИНГ АГРОЛАНДШАФТІВ

Балабак А.Ф., Красноштан Т.В. ВПЛИВ СТЕРИЛІЗАТОРА НА МІКРОЖИВЦІ СМОРОДИНИ ЗОЛОТИСТОЇ (<i>RIBES AUREUM PURSH.</i>) ПРИ ВВЕДЕННІ <i>IN VITRO</i>	31
Варлащенко Л.Г. ВИРОЩУВАННЯ ІНТРОДУКОВАНИХ СИНЬОПЛІДНИХ ВИДІВ РОДУ <i>SARPIFOLIACEAE JUSS.</i> ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ.....	33
Єгоров Ю.І. КОМПОЗИЦІЙНА СКЛАДОВА АРХІТЕКТУРНО-ЛАНДШАФТНОГО СЕРЕДОВИЩА ІСТОРИЧНИХ МІСТ.....	35

Кирилюк В.П., Булавко Я.В. ЛІСОМЕЛІОРАТИВНІ НАСАДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ НОВОПАВЛІВСЬКОГО ЛІСНИЦТВА ДП «ВРАДІЇВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	38
Кирилюк В.П., Дошка Ю.В. ЗРОШЕННЯ ЛІСОВОГО РОЗСАДНИКА СОБКІВСЬКОГО ЛІСНИЦТВА ДП «УМАНСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО».....	40
Кирилюк Л.І. ВИСОТНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЛАНДШАФТІВ ПОДІЛЛЯ.....	41
Копієвська Т.М. ОСОБЛИВОСТІ ЗАБРУДНЕННЯ ВОД РІЧКИ СИНЮХА.....	45
Красноштан І.В., Шевчук О.П. МОРФОЛОГІЧНІ ТА АГРОХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ЯСНО-СІРОГО ЛІСОВОГО ҐРУНТУ.....	48
Лаврик О.Д. СВОЄРІДНІСТЬ СТРУКТУРИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЛАНДШАФТІВ ЗАПЛАВИ ПІВДЕННОГО БУГУ.....	51
Осадчий О.С. ОЦІНКА СТІЙКОСТІ АГРОЕКОСИСТЕМ.....	54
Підан Л.Ф., Грицаєнко З.М. БІОЛОГІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА – СУЧАСНЕ І МАЙБУТНЄ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ....	57
Подзерей Р.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА В УКРАЇНІ.....	59
Поліщук В.В., Адаменко Д.М. ВПЛИВ НАНО-ПРЕПАРАТІВ НА СТИМУЛЮВАННЯ НАСІННЯ ГІБРИДІВ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ.....	60
Ситник О.І., Трохименко Т.Г. ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ УМОВ НА СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	63
Сонько С.П. ШЛЯХИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ АГРОЛАНДШАФТІВ.....	65
Шиманська О.В. ДОСЛІДЖЕННЯ З ОЦІНКИ РОДЮЧОСТІ ҐРУНТІВ.....	68

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНОГО ЦИКЛУ
В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ**

Браславська О.В., Кравцова І.В. КРАЄЗНАВЧА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	71
--	----

МОРФОЛОГІЧНІ ТА АГРОХІМІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ЯСНО-СІРОГО ЛІСОВОГО ҐРУНТУ

Красноштан І.В., Шевчук О.П.
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

Ґрунт – як природно-історичне тіло формується впродовж тривалого часу і зазнає суттєвих змін залежно від факторів зовнішнього впливу, а також господарської діяльності людини. Найбільш типовою територією досліджуваного нами регіону є ландшафти околиць м. Умань. Саме тут розміщується АБС університету імені Павла Тичини. Територія, на якій проводились наші дослідження являє собою підвищене плато, яке поступово переходить в невеликий схил. В ґрунті лісу поєднуються ознаки чорноземів та опідзолених ґрунтів. Ознаки перших проявляються в добре розвиненому гумусовому горизонті, других – у появі ілювіального горизонту, який має значну потужність.

З метою визначення типу ґрунту та встановлення його морфологічних особливостей, на місці досліджень ми розкопували генетичні горизонти. За характеристикою ґрунтового профілю встановлено черговість генетичних горизонтів, їх потужність та зроблено їх морфологічний опис (табл. 1).

**Морфологічна характеристика ґрунтового профілю
в лісовому насадженні урочища «Біпогрудівка»**

Індекси	Межі генет. гориз. та їх потужність, см	Морфологічний опис генетичних горизонтів
HE	<u>0 – 15</u> 15	Гумусно-елювіальний горизонт світло-сірого кольору. Сильно елювіований, легкого механічного складу, зернисто-пластинчастої чітко вираженої неміцної структури. Ущільнений, природного зволоження, вогкуватий. Густо пронизаний корінням дерев, трав і ходами дощовиків. Перехід до наступного горизонту добре помітний за кольором і структурою.
Eh	<u>15 – 30</u> 15	Елювіальний горизонт. Щільний, важкого механічного складу, зернистої чітко вираженої структури, вологий, часто пронизаний корінням дерев і трав. По профілю дуже багато крем'янкової присипки SiO ₂ . Перехід до наступного горизонту добре помітний за кольором і структурою.
I ₁	<u>30 – 57</u> 27	Темно-бурий, важкого механічного складу, зернисто-призматичної чітко вираженої міцної структури, щільний, вологий, по профілю добре помітна крем'янкова присипка SiO ₂ , порізаний корінням дерев і ходами дощовиків.
I ₂	<u>57 – 95</u> 42	Нижній ілювіальний горизонт. Червоно-бурий, важкого механічного складу, призматичної і стовпчастої чітко вираженої міцної структури, дуже щільний, твердий. Понад 50% поверхні структурних агрегатів вкрито колоїдами у вигляді лакової примазки, вологий, с коріння дерев. Перехід до наступного горизонту добре помітний за кольором і структурою.
		Порода ілювіальна. Важкого механічного

P ₁	$\frac{95 - 147}{52}$	складу, стовпчастої, чітко вираженої міцної структури. Дуже твердий, вологий, по профілю добре помітна лакова примазка, коріння дерев, ходи дощовиків. <u>Перехід до наступного горизонту різкий.</u>
P ₂	$\frac{147 - 250}{103}$	Материнська порода – карбонатний лес, жовто-пального кольору, важкого механічного складу, призматичної чітко вираженої структури, щільний, вологий, є коріння дерев, ходи дощовиків. Карбонати представлені у вигляді цвілі, трубочок і прожилок.

Як видно з характеристики ґрунтового профілю, даний тип ґрунту належить до ясно-сірого опідзоленого лісового, який має важкий гранулометричний склад і підстилається карбонатним лесом. Карбонати закипають при дії 10% розчину соляної кислоти з глибини 106 см. Ґрунтові води залягають на глибині біля 15 м.

Глибше по генетичних горизонтах вміст фізичної глини переважає над фізичним піском. З метою визначення можливостей забезпечення дослідних дерев основними елементами живлення, було проведено відбір зразків з кожного генетичного горизонту для визначення фізико-хімічних показників ґрунту (табл. 2). Встановлено, що ґрунт місця досліджень характеризується невисоким вмістом гумусу, кількість якого поступово зменшується з глибиною. Вміст азоту, фосфору та обмінного калію представлений достатньою кількістю, яка поступово знижується до ілювіального горизонту де спостерігаються помітні зміни кількісного вмісту зазначених елементів живлення.

Таблиця 2

Фізико-хімічні показники окремих генетичних горизонтів ґрунтового профілю в лісовому насадженні урочища «Білогрудівка»

Гене- тич- ний гори- зонт	Гумус, %	рН сольової витяжки	Гідролітична кислотність, мг екв/100г ґрунту	мг на 100г ґрунту		
				N- NO ₃	P ₂ O ₅ вало- вий	K ₂ O обмінний
HE	2.06	6.80	3.02	4.6	15.5	37.5

Eh	1.75	6.92	2.35	3.2	9.1	33.2
I ₁	1.35	7.17	1.37	4.4	7.9	29.2
I ₂	0.93	6.89	2.52	3.5	7.05	31.5
P _i	0.82	7.63	0.51	2.8	7.9	28.5

Реакція ґрунтового розчину слабокисла або близька до нейтральної. Дещо підвищена гідролітична кислотність.

Такий ґрунт характерний для більшості лісових районів центральної частини Лісостепу України. Він придатний для інтенсивного вирощування лісових культур і забезпечує добрий їх ріст та розвиток за умов раціонального застосування агротехнічних заходів та належного догляду за насадженнями.